

הלכות פסח תסח"תסמ

שנה

לצדדיה אבל אם נתרבה הובל כחצור קכד (כל כך עד שנעשית החצר כרפת קכה) מותר לו להוציא הובל לאשפה קכו לחוץ לרשות הרבים:

כא מותר להוליך כלים לבית האומן ב"ד קכז כל היום קכח אע"פ שלא יתקנם עד לאחר המועד וכן מותר להביא כלים מבית האומן אע"פ שאין בהם צורך המועד כלל קכט עיין סי' תקל"ד קכ:

כב נהגו כל ישראל שלא להקין דם בשום ערב יו"ט ואין לשנות קכא לפי שכיום שבועות קודם מתן תורה יצא רוח ששמו טבוח שאם לא יקבלו ישראל את התורה היה טבוח לדמם וכשרם לפיכך יש סכנה לדורות להקין דם באותו יום דהיינו בערב שבועות וגורו חכמים על כל ערב יו"ט משום ערב שבועות קכב ומכל מקום בערב יום טוב האחרון של פסח מותר להקין קכג שהכל רגל אחד הוא ואינו ערב יו"ט אלא אמצע ימים טובים קכד אבל בערב יו"ט האחרון של חג דהיינו בהושענא רבה אסור להקין קכה שהוא ערב יום טוב ממש ששמיני עצרת רגל בפני עצמו לענין כמה דברים קכז ובליל ערב יום טוב מותר להקין חוץ מליל הושענא רבה קכז שהוא ליל דין:

כג הקוה שקורין קע"פ ועצ"ן כיון שאינו דומה להקת דם ממש יש להתיר קכח בערב פסח ובערב סוכות שאין איסורן אלא משום גזרה בעלמא אבל בערב שבועות שאיסורו משום סכנה יש ליהדר קכט וכן בהושענא רבה שהוא יום דין קל:

תסמ שלא ליחד בשר לפסח וכו' ה' סעיפים:

א אסור לאדם שיאמר (על בהמתו) בשר זה לפסח הוא" ו אין צריך לומר: שלא יאמר בן על גדי וטלחי מפני מראית העין שהשומע סבור שהוא מקדיש אותם לפסח ויחזיקו כן כשיאכלם יהא נראה כאוכל קדשים בחוץ אלא אפילו על שום מין בהמה ויהי ועוף" בין חיים בין שהוטים" לא יאמר בשר זה לפסח אלא יאמר בשר זה ליום טוב" שאם יאמר לפסח יהא השומע סבור שמקדיש הבשר לדמי פסח" דהיינו שימכור הבשר ויקח פסח בדמיו" ואחר כך כשיאכל הוא עצמו את הבשר יהא נראה כמועל בקדשים י.

קמ מ"א שם בשם מהר"ל

סימן תסט

- א רב דף ג' ע"א, מור ושילע ס"א.
- ב לבוש ס"א.
- ג רא"ש שם, מור, לבוש שם.
- ד גמרא וחוץ שם ד"ה מצני, רא"ש פ"ד סי' ה' מור ושילע שם.
- ה גמרא שם, מור ושילע שם.
- ו רא"ש שם וטור ברעת רש"י ג', ב' ד"ה ה"ג, שוריע ס"א.
- ז לבוש ס"א, פרישה סק"א.
- ח דרוקם סי' רסד, וזהו ה"ל מאכלית אמורת בפסח (ע' קכח), לבוש ס"א, ט"ז סק"ב, פרי"ח.
- ט רש"י שם ע"א ד"ה בשר זה, מור ושילע שם.
- י רא"ש שם, מור ושילע שם.
- יא רש"י שם ע"ב מורה ה"ג, רא"ש שם, מור, וראה מ"א סק"ב.
- יב ב"ח ד"ה אמור, מנמשעות רש"י שם ע"א ד"ה אבל חוץ.
- יג תוס' שם ברעת רש"י.

- קכד טור ושילע שם.
- קכה מור ושילע סי' תל"ה מ"ג, פרי"ח מ"ג, דלא כחזק יעקב סק"ד.
- קכו ברייתא גמרא שם, מור ושילע ס"מ.
- קכז חשנה שם, מור ושילע ס"ה.
- קכח מור ושילע שם.
- קכט משנה שם, מור ושילע שם.
- קל סימן ה' בשע"ר לא הגיע לדינו, וראה מור ושילע שם ס"ג.
- קלא מהר"י וייל דינן והלכות סי' יט, רמ"א ס"ה.
- קלב שבת דף מבט, ב' כלבו סי' נח בשם מהר"ם, רדכי משם ס"ק ג' מ"א סק"ז, מ"א סק"ט.
- קלג מ"ז שם מנמשעות הכלבו, מ"א שם בשם מנה משה.
- קלד כהלכתן סי' תצ ס"ב.
- קלה כלבו שם, רדכי משם שם.
- קלו ראה ר"ה ד', ב' וש"נ.
- קלז ח"א שם, וראה לקמן סי' תרמ ס"ה.
- קלח מ"א שם בשם מהר"ל.
- קלט ח"א סק"ו.

הלכות פסח תס"ט

שנו

וכן לא יאמר אדם לשלוחו הידך מעות הללו וקח לי בהם בשר לפסח¹¹ אלא יאמר קח לי בשר ליום טוב:

ב אבל על דגים ועל כל שאר דברים שאינן מין בשר כלל מותר לומר זה יהא לפסח שבודאי לא יהא נדמה להשומע שהוא מקדיש דבר זה לדמי פסח כיון שדבר זה אין לו שייכות כלל עם פסח¹⁰ שהרי אינן מין בשר כלל.

ויש מהמורין¹⁰ שלא לומר על שום דבר זה לפסח חוץ מן החמטים¹¹ וכיוצא בהם מדברים הצריכים שימור מחימוץ שהשומע שהוא אומר חטים אלו לפסח יהא סבור שאומר חטים אלו אצניעם ואשמרם¹¹ מחימוץ¹⁰ לצורך הפסח וטוב לחוש לדבריהם לכתחלה¹².

אבל בדיעבד אפילו אם אמר על גדי ומלה חיים בשר זה לפסח מותרים באכילה¹³ אפילו אמר כן בערב פסח אחר הצות דמשום מראית העין אין לאסור בדיעבד.

(ויש מהמורין¹³ בגדי ומלה לאוסרם באכילה לעולם בין בפסח בין קודם הפסח או אחריו אפילו אמר כן על בשר גדי ומלה שחוששים לפי שהשומע שהוא אומר בשר זה לפסח הוא סבור שכבר הקדישו מחיים לשם פסח¹³ ויהא נראה כאוכל קדשים בחוץ אבל מותרים בהנאה¹³ דמשום מראית העין בלבד אין אוסרין בהנאה כמו שנתבאר ביורה דעה ס' ה'י"ג¹³ וטוב לחוש לדבריהם אם אין שם הפסח מרובה ולא שעת הדרהק וכל זה כשהגדי ומלה הן שלו או שיש לו שותפות בהן אבל אם אין לו חלק בהן אין להחמיר כלל שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו¹³):

ג לא אסרו אלא לומר בשר זה לפסח אבל לומר בשר זה על פסח כמו שהוא המנהג לומר כן בלשון אשכנז מותר אפילו על גדי ומלה חיים שאין כאן חשש מראית העין שאם היה מקדיש אותם לפסח היה לו לומר בשר זה לפסח¹³:

ד אסור לעשות גדי או מלה מקולם¹³ דהיינו לצלותו (בערב פסח אחר הצות או כליל פסח) כשהוא שלם (ראשו על כרעיו ועל קרבו¹³) כעין צלילת הפסח ואפילו בדיעבד אסור לאכלו? כליל פסח אף על פי שלא פירש בשר זה לפסח¹⁴ (ואפילו צלאו כמה ימים קודם הפסח) כמו שיתבאר בס"י תע"ז¹⁴ עיין שם כל פרטי דין זה:

ה לא יאמר אדם כמה מורה פסח זה¹⁵ כי רשע מה הוא אומר מה העבודה הזאת לכם מה מורה זה לכם¹⁵ ועכשו אין העולם מוהרין בזה ויש שלומד עליהם זכות¹⁵ שאינו נקרא רשע אלא כשאומר מה מורה זה על מורה הקרבת הפסח שהיא מצוה מן

כה סימן זה בשע"ר לא הגיע לדיעבד, וראה פ"ז שם סק"ה.
כו פ"ח.
כז מ"א מ"ב סק"ב. חק יעקב סק"ב.
כח ברייתא ע"ז, א. משנה ביצה כ"ב, ב. מור, ט"ז סק"א.
כט רש"י נ"ג, א ר"ה מקולטין.
ל מ"ז שם.
לא נגרא נ"ג, רע"ב.
לב סק"ב.
לג רוקח ס"י רפ"ג. חק יעקב סק"ג.
לד ירושלמי פ"ז ה"ד. רוקח שם. חק יעקב שם.
לה חק יעקב שם.

יד ירושלמי פ"ז ה"א, פ"ח.
טו ט"ז סק"ב.
טז אליה וזמא.
יז רב פסח בנגרא שם. מור וש"ע שם.
יח נגרא ורש"י שם ד"ה אבל חטי.
יט לבוש. אליה וזמא.
כ חק יעקב סק"א.
כא ט"ז סק"א. עולת שבת. חק יעקב שם.
כב בי"ח מ"ב חס"י, מ"א סק"ב. פ"ח. דמשקן אליעזר הלוי פ"ב, ס"ש אות מט.
כג תוס' נ"ג, א.
כד דמשנות המ"א שם, רלא כב"ח ופ"ח שם.

הלכות פסח תסמ"ת

שנו

התורה ונראה מדבריו שמצות התורה הן עליו למורה מה שאין כן בזמן הזה כשאומר על גודל הזמירות והזמירות יתירות כמה טורח אין איסור בדבר:

תע שהבכורות מתענין בערב פסח ובו מ' סעיפים:

א נוהגין הבכורות להתענות^א ולהשלים^ב בכל ערב פסח זכר לנס שנצולו ממכת בכורות^ג ומתענין אפילו הבכור מאב בלברד או מאם בלברד^ד שבכולם היתה המכה^ה שכולן נקראין בכורות הבכור מאב נקרא בכור לנחלה וירושה^ו והבכור מאם נקרא בכור לענין פדיון הבן^ז ואף בכור מאם שהוא כהן או לוי שאינו נקרא בכור לענין פדיון הבן שהרי הוא פטור מפדיון^ח אף על פי כן צריך להתענות^ט שמכל מקום בכור הוא אלא שהתורה פטרתו מפדיון^י:

ב אשה שהפילה נפל ואח"כ ילדה בן קיימא^{יב} אף על פי שאותו הבן אינו נקרא בכור לענין פדיון^{יא} שהרי אינו פטר רחם שכבר נפטר רחמה^{יג} מכל מקום הרי הוא בכור לענין נחלה^{יד} וצריך להתענות לפיכך אם נולד לאב זה בן קיימא כבר מאשה אחרת ואם כן בן זה אינו בכור לא לנחלה ולא לפדיון אין צריך להתענות^{טו}:

ג יש מי שאומר^{יז} שגם הנקיבות בכורות מתענות שגם בהם היתה המכה^{יח} ואין נוהגין כן^{יט} במדינות אלו וכן בכתיים שאין בהם בכור אין גדולי הבית מתענין^כ אע"פ שגם בהם היתה המכה^{כא} דכיון שעיקר תענית הבכורות אינו אלא מנהג לא נהגו להחמיר כל כך^{כב} מפני שעיקר ההתראה והמכה הכתובה בתורה בפירוש לא היתה אלא על הבכורים הזכרים^{כג}:

ד נוהגין שהאב מתענה תחת בנו הבכור כשעדיין הוא בכור קמין^{כד} עד שיגדל^{כה} ואז יתענה הוא בעצמו^{כו} ומי שיש לו שני בנים קמנים ושניהם בכורות הראשון הוא בכור לאביו והשני בכור לאמו הרי תענית האב עולה בעד שניהם^{כז}:

ה וכל זה כשאין האב בכור אבל אם הוא בכור וצריך להתענות בעד עצמו אין תעניתו עולה בעד בנו אלא האם מתענה תחת בנה הקמין עד שיגדיל^{כח}.

א מסכת סופרים פ"א הל"ג תוס' קה, א ד"ה רב ששת.
ב רא"ש פ"י ס' יג. מרדכי פרק ע"פ (ל, תע"ד). מור וש"ע ס"א.
ג דק ענין סק"ד, בשם שו"ת מהר"ל ס' קנו (קעג). וראה לעיל ס' רטנז ס"ב.
ד מור. לבוש ס"א.
ה ד רב"ה סוף ס"א תקנה, הובא בפור, לגרסת הב"י, ש"ע שם.
ו רב"ה שם, הובא בגמ' מיימוניות פ"ו אות כ, ומור, לגרסת המובא בב"ה. ש"ע שם.
ז רב"ה שם. הגהות מיימוניות שם. מור. לבוש ס"א.
ח דק יעקב סק"ב.
ט ב"ה ריש ה"י, ח"י שם.
י ראה בכורות מו, א. מור וש"ע י"ד ס' שה ס"ה.
יא ש"ת תהר"ל ס' ד, ח"י שם.
יב ראה בכורות ד, א לענין כתיים ולויים בכלל שלומיים מק"ו, וראה שם מו, א לענין בן ליה שלומיים מ"פטר רחם".
יג י"ד ריש ה"י.
יד משנה בכורות מו, א. מור וש"ע י"ד ס' שה ס"ב.
טו משנה שם, מור וש"ע הל"ג רנו ס' מ"א שם.
טז משנתנו רמ"א שם.
יז אגודה פ"י ס' צא. ש"ע ס"א בשם יש מי שאומר.
יח ראה שג"ר יד, ג.
יט דרכי משה ס"ק א, בשם מהר"ל הל' קרב פסח (ע' נ): ואולי... דלא צריך. רמ"א ס"א.
כ רב"ה ח"ב ס' תקנה בסופו. מור. מהר"ל ודרכי משה שם. לבוש ס"א.
כא ראה פס"ר פ"י. מדרש תהלים עה, יג. רש"י עה"ת שבות יב, ל.
כב רב"ה ומור ולבוש שם.
כג לבוש שם.
כד הלכות ומנהגי מדרש ס' כ אות ג. מהר"ל הל' קרב פסח (ע' נא). רמ"א ס"ב.
כה רמ"א שם.
כו לבוש ס"ב.
כז ח"י סק"ו.
כח דרכי משה ס"ק ב. רמ"א שם. לבוש שם.